

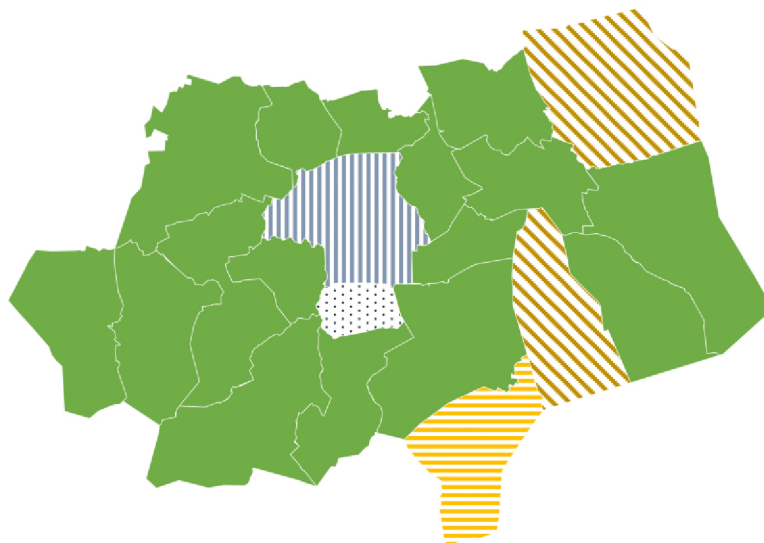
Reacties op ontwerpbegroting 2024 en 1^e wijziging begroting 2023

Inleiding

De ontwerpbegroting 2024 is voor zienswijze voorgelegd aan de raden van onze 21 gemeenten voorgelegd. In deze notitie zijn de reacties verwerkt en daar waar relevant van een antwoord aan de betreffende gemeente voorzien. De notitie start met een samenvatting. Daarna komen wordt ingegaan op de ontvangen reacties van gemeenten die kunnen instemmen of hebben aangegeven geen zienswijze in te dienen. Tot slot komen de vier gemeenten aan bod die wel een inhoudelijke reactie hebben gegeven. Voor deze vier gemeenten is een concept reactie namens de Veiligheidsregio voorbereid.

Samenvatting reacties

In de onderstaande kaart zijn de reacties van de gemeenten samengevat. De meeste gemeenten hebben laten weten in te kunnen stemmen met de begroting en begrotingswijziging of hebben laten weten geen zienswijze in te dienen. Twee gemeenten hebben expliciet een aankondiging gedaan van een mogelijke bezuinigingen in de komende jaren. Eén gemeente heeft ons gevraagd om de een verlaging van een incidentele bijdrage niet door te voeren en de gemeentelijke bijdrage dus te verhogen. Tot slot heeft een gemeente gevraagd de aanpassing van de verdeelsleutel uit te stellen.

■ Zonder vraag of oproep aan VRBZO

▨ Advies voor hogere incidentele bijdrage

▨▨▨ Verdeelsleutel en verwachting voor toekomstige bezuiniging

▨▨▨ Vraag of verwachting toekomstige bezuiniging

⊘ Zorgen hoogte algemene reserve

Gemeenten die kunnen instemmen of hebben aangegeven zienswijze in te dienen

De eerste groep reacties betreft gemeenten die ons hebben laten weten in te kunnen stemmen, of geen zienswijze te geven. Deze groep heeft vaak wel ook een opmerking gemaakt. Deze opmerkingen zijn hieronder opgenomen.

Gemaakte opmerkingen zijn:

- De gemeente Asten deelt mee dat zij, onder voorbehoud van het besluit van de gemeenteraad op 4 juli a.s., geen wensen of bedenkingen indient op de Ontwerpbegroting 2024 VRBZO en 1e wijziging begroting 2023 VRBZO.
- De gemeente Bergeijk heeft besloten geen zienswijze in te dienen.
- De gemeente Best geeft aan dat de extra lasten voor Best op grond van de begroting 2024 van de VRBZO onontkoombaar zijn. Ze hebben betrekking op de indexering en op extra lasten vanwege een aangepaste kostenverdeling
- De gemeente Bladel heeft besloten geen zienswijze in te dienen.
- De gemeente Deurne heeft besloten geen zienswijze in te dienen.
- De gemeente Eersele heeft besloten geen zienswijze in te dienen.
- De gemeente Geldrop-Mierlo heeft besloten geen zienswijze in te dienen. Zij ziet dat de verhoging van de gemeentelijke bijdrage voor de gemeente Geldrop-Mierlo aanzienlijk is. Er is echter alleen sprake van correcties in verband met loon- en prijsontwikkelingen en een gewijzigd aandeel in de gemeentelijke bijdrage. De raad acht de gevraagde aanvullende indexering reëel en derhalve acceptabel.
- De gemeente Heeze-Leende heeft zonder op- of aanmerkingen kennis genomen van de ontwerpbegroting VRBZO 2024.
- De gemeente Laarbeek heeft laten weten geen zienswijze in te dienen. Aanvullend willen de gemeente Laarbeek nog wel mededelen dat ze van mening zijn dat er steeds meer gestuurd zal moeten worden op de eigen verantwoordelijkheid van de burger. De huidige ontwikkelingen maken dat niet alle risico's op voorhand uitgesloten dan wel ondervangen kunnen worden, er zal zodoende meer acceptatie moeten komen voor het gegeven dat er altijd onvoorzienbare risico's binnen onze samenleving zullen zijn.
- De gemeente Nuenen heeft besloten dat de ontwerpbegroting 2024 en de 1e begrotingswijziging 2023 VRBZO geen aanleiding geven om, in een zienswijze, opmerkingen over de inhoud ervan aan u kenbaar te maken.
Zij zien dat de verhoging van de gemeentelijke bijdrage voor de gemeente Nuenen aanzienlijk is. Er is echter alleen sprake van correcties in verband met loon- en prijsontwikkelingen en een gewijzigd aandeel in de gemeentelijke bijdrage. Ze achten de gevraagde aanvullende indexering reëel en derhalve acceptabel. Ze spreken waardering uit voor het werk van VRBZO en de wijze waarop daar invulling aan wordt gegeven in deze moeilijke tijd met in de afgelopen jaren zowel de coronacrisis als ook de opvang van ontheemden uit Oekraïne als de crisisnood-opvang voor asielzoekers..
- De gemeente Oirschot heeft besloten geen zienswijze in te dienen.
- De gemeente Reusel-De Mierden geeft aan dat de ontwerpbegroting 2024 unaniem is vastgesteld door de gemeenteraad.
- De gemeente Someren heeft besloten geen zienswijze in te dienen. De gemeente deelt het AB VRBZO mee dat:
 - de financiële positie van de gemeente Someren onder druk staat en op basis van een voorlopige prognose dat negatieve resultaten worden verwacht over de jaren 2024-2027, waarbij nog geen rekening is gehouden met de meicirculaire
 - als blijkt dat de meicirculaire voor de gemeente onvoldoende financieel perspectief biedt om over 2024 een begroting met een positief resultaat op te stellen, zij genoodzaakt is om besparingen door te voeren.

- als blijkt dat besparingen moeten worden doorgevoerd, van de GR verwacht wordt hier een bijdrage aan te leveren.

- De gemeente Son en Breugel heeft besloten geen zienswijze in te dienen.
- De gemeente Valkenswaard dient een positieve zienswijze in.
- De gemeente Veldhoven heeft geen zienswijze en stemt in met de Ontwerpbegroting 2024. In hoofdstuk 2 leest de gemeente wel een aantal 'algemene inhoudelijke onzekerheden'. Zij hebben er begrip voor dat deze onderwerpen, net als vorig jaar, nog niet volledig te concretiseren zijn. Zij vragen deze ontwikkelingen scherp te volgen en hen tijdig geïnformeerd, aangehaakt en betrokken te houden.

Gemeenten die (gedeeltelijk) niet instemmen met de begroting en aanvullende vragen stellen

De tweede groep gemeenten betreft gemeenten die (voor een deel) niet instemmen met de begroting

Gemeente Eindhoven

Zienswijze

De gemeente Eindhoven heeft de volgende zienswijze ingediend:

In algemene zin verwachten wij van de gemeenschappelijke regelingen goede onderlinge synergie in de bijdrage aan de opgaven van de Omgevingswet en het bereiken van resultaat op de door gemeente Eindhoven in de Omgevingsvisie (juni 2020) vastgestelde doelen "Gezonde en toekomstbestendige stad" en "Sociaal en inclusief". Met blijvende aandacht voor optimalisering van efficiency, en de raad te informeren over wat daartoe is gedaan en wordt bereikt.

Daarnaast stemmen wij in met de verhoging van de gemeentelijke bijdrage vanaf 2023, als gevolg van de effecten van de inflatie. De voorgelegde kostenstijgingen zijn door u grondig uitgezocht op basis van realisatie en toegelicht. Het zijn in vergelijking met andere jaren allemaal forse stijgingen en we zullen dit in de toekomst moeten blijven volgen. In onze financiële huishouding leiden hogere kosten van inflatie bovenop de index die in het gemeentefonds wordt meegenomen tot vormen van bezuiniging of lastenverhoging. We kunnen ons voorstellen dat dat voor de VRBZO nu niet aan de orde is, maar bij toename in de komende jaren mogelijk wel. Wij verzoeken u daarom ook om de huidige ontwikkelingen van kosten te blijven monitoren en bij toekomstige additionele kostenstijgingen deze te voorzien van een advies en daarbij ook te kijken naar de mogelijkheden van een eigen bijdrage c.q. bezuinigingsvoorstel.

Wij stemmen niet in met de structurele verhoging van de bijdrage vanaf 2024 met €195.215 als gevolg van het effect op de verdeelsleutel (stijging aandeel gemeente Eindhoven van 34,41% naar 34,79%) van de herijking van het gemeentefonds.

Wat daarbij buiten beschouwing wordt gelaten, is dat het nieuwe verdeelmodel gemeentefonds nog niet voor de volle 100% is ingevoerd, maar door middel van een ingroepad maar voor een heel klein gedeelte. De gemeente Eindhoven heeft aan de inkomstenkant die extra middelen uit de herijking dus nog nauwelijks gekregen. In 2025 wordt de herijking geëvalueerd voor de jaren 2023-2025 waarna een keuze volgt op Rijksniveau of het ingeslagen pad verder gevolgd wordt of niet. Wij stellen ons dan ook op het standpunt om het effect van de herijking van het gemeentefonds op de verdeelsleutel ten minste uit te stellen totdat de herijking op rijksniveau is geëvalueerd in 2025. Wij verwachten dat de Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost in staat is, in samenwerking met partners, om, op basis van de vastgestelde Visie 2025, de steeds groter wordende veiligheidsvraagstukken aan te pakken en dat daarmee wordt bijgedragen aan de te realiseren veiligheidsdoelstellingen de komende jaren.

Analyse zienswijze en advies Algemeen Bestuur

Zoals geadviseerd door de adviescommissie financiën en bedrijfsvoering en besloten door het Dagelijks Bestuur hebben we de zienswijze van Eindhoven voorgelegd aan adviesbureau Cebeon. Dit bureau is sinds 2014 betrokken bij opzet van onze verdeelsleutel en heeft ook tussentijdse actualisaties steeds uitgevoerd. Cebeon is daarbij gevraagd om een oordeel te geven over het verzoek van de gemeente Eindhoven. Het advies van Cebeon luidt:

Cebeon beoordeelt de invloed van de suppletie als gevolg van de herijking van het gemeentefonds op de gemeentelijke bijdrageregeling als zeer beperkt. Ons advies luidt om in de gemeentelijke bijdrageregeling uit te gaan van de herijkte verdeling voor het cluster B&R.

Gezien de beperkte invloed van de suppletie op de gemeentelijke bijdrageregeling adviseert Cebeon om hiermee geen rekening te houden. Het ligt in lijn der verwachting dat de suppletie verder wordt afgebouwd en ook worden er mogelijk nog andere aanpassingen vanaf 2026 doorgevoerd. Het langer vasthouden aan de huidige verdeelsleutel doet geen recht aan de dynamiek in de regio.

Het betrachten van solidariteit met gemeenten die nu een beperkt nadeel ondervinden van de gevolgen van de herijking kan ook een precedent scheppen. Het kan ervoor zorgen dat gemeenten bij een volgende wijziging die negatief voor hen uitpakt, aanspraak willen maken op een vorm van solidariteit.

De complete notitie van Cebeon is als bijlage toegevoegd.

We stellen voor om het advies van Cebeon over te nemen en géén aanpassing van de Begroting 2024 door te voeren.

Net als enkele andere gemeenten vraagt Eindhoven ook om bij additionele kostenstijgingen ook bezuinigingsvoorstellen in beeld te brengen. Omdat meerdere gemeenten deze behoeften hebben, stellen voor indien er sprake is van additionele kostenstijgingen een dergelijk scenario uit te werken.

Reactie aan gemeente indien Algemeen Bestuur instemt met het advies

Bedankt voor uw zienswijze op onze Begroting 2024.

In uw zienswijze vraagt u om uitstel van de actualisatie van de verdeelsleutel, omdat de herijking van het gemeentefonds nog niet volledig doorgevoerd en geëvalueerd is. We hebben uw zienswijze voorgelegd aan adviesbureau Cebeon met de vraag om hier een oordeel over te geven. Cebeon adviseert ons de aanpassing van de verdeelsleutel niet uit te stellen. Het volledige advies dat Cebeon heeft gegeven is als bijlage toegevoegd.

We zullen dit advies overbrengen aan het Algemeen Bestuur en voorstellen de Begroting 2024 ongewijzigd vast te stellen.

In uw zienswijze geeft u ook aan dat u verwacht dat we de huidige ontwikkelingen van kosten blijven monitoren. Ook vraagt daarbij om als er sprake is van extra kostenstijgingen ook te kijken naar de mogelijkheden van een eigen bijdrage c.q. bezuinigingsvoorstel. We zullen de ontwikkeling van kosten uiteraard volgen. Indien daar aanleiding toe is zullen we een voorstel met scenario's over hoe om te gaan met de kostenstijging opstellen. Een scenario waarbij we bezuinigingen doorvoeren zal daar dan onderdeel van uitmaken.

Gemeenten die instemmen met de begroting en aanvullende vragen stellen

De derde groep met zienswijzen betreft gemeenten die instemmen met de begroting, maar ook een inhoudelijke vraag stellen. Hieronder wordt steeds eerst de zienswijze getoond. Op basis van deze zienswijze wordt een advies geformuleerd aan het Algemeen Bestuur. Tot slot is steeds een concept reactie aan de gemeente opgesteld die al worden verstuurd indien het Algemeen Bestuur instemt met het geformuleerde advies.

Gemeente Cranendonck

Zienswijze

De gemeente Cranendonck heeft de volgende zienswijze ingediend:

In de zienswijze van 6 juni 2022, die door de raad bij de Veiligheidsregio is aangeboden, zijn zorgen over de eenmalige verhoging voor 2023 en 2024 geuit en is aandacht gevraagd voor efficiëntie en effectiviteit van de begroting

Wat betreft de Ontwerpbegroting 2024 heeft de gemeente bedenkingen over de bijstelling van de incidentele bijdrage van € 600.000. In de ontwerpbegroting 2024 wordt veel aandacht geschonken aan financiële onzekerheden die mogelijk hogere kosten met zich mee kunnen brengen. Het is daarom niet ondenkbaar dat gemeenten in de toekomst opnieuw extra moeten gaan bijdragen. Vanuit Cranendonck heeft het de voorkeur dat het totale bedrag voor 2024 in de begroting wordt opgenomen. Mocht dit bedrag in 2024 alsnog niet nodig zijn, kan een verzoek ingediend worden om dit voor een ander doel te besteden dan waarvoor het in eerste instantie gealloceerd was. Hierdoor kan een mogelijke begrotingswijziging voor 2024 misschien voorkomen worden.

Het is duidelijk dat de begroting met veel zorg opgesteld, waarvoor onze dank..

Analyse zienswijze en advies Algemeen Bestuur

De gemeente Cranendonck vraagt ons om de verlaging van de incidentele bijdrage 2024 niet door te voeren, maar de oorspronkelijke incidentele verhoging van €600.000 te handhaven. We stellen voor dit advies niet over te nemen. Door de samenhang met de verhoging van onze Rijksuitkering verwachten we niet het volledige bedrag van €600.000 te kunnen benutten.

Reactie aan gemeente indien Algemeen Bestuur instemt met het advies

Bedankt voor uw reactie op onze Begroting 2023.

In uw reactie vraagt u ons om de verlaging van de incidentele bijdrage 2024 niet door te voeren, maar de oorspronkelijke incidentele verhoging van €600.000 te handhaven. Een vraag waar vertrouwen in onze organisatie uit spreekt, dank daarvoor!

We verwachten echter deze verhoging niet op de goede manier te kunnen besteden omdat de uitkering die we zelf van het Rijk krijgen sterk stijgt in 2024. Deze uitkering heeft ongeveer hetzelfde doel als de incidentele bijdrage van gemeenten, namelijk het versterken van crisisbeheersing. Ondanks dat we uw zienswijze erg waarderen, zullen we toch aan het Algemeen Bestuur voorstellen de Begroting 2024 niet te wijzigen.

Gemeente Gemert-Bakel

Zienswijze

De gemeente Gemert-Bakel heeft de volgende zienswijze ingediend:

De voorliggende 1^e begrotingswijziging en ontwerpbegroting 2024 zijn naar onze mening een goede vertaling van de belangrijke ontwikkelingen en de huidige financiële werkelijkheid waar de VRBZO mee te maken heeft. Wel hebben wij echter de volgende vragen waarop wij graag een antwoord ontvangen:

- *Zijn er initiatieven vanuit de VRBZO om kosten te besparen? En zo ja, komt hiervoor nog een moment om deze af te wegen?*
- *Zijn er vanuit het Dagelijks Bestuur initiatieven om bij de Minister aandacht te vragen voor deze haast onontkoombare cao- en prijsverhogingen en de compensatie daarvan voor gemeenten?*

Analyse zienswijze en advies Algemeen Bestuur

De gemeente Gemert-Bakel vraagt of er op dit moment bezuinigingsvoorstellen worden voorbereid en of we aandacht vragen voor de kostenstijgingen bij het ministerie.

Op dit moment zijn er geen voorstellen voor kostenbesparing in voorbereiding, wel letten we uiteraard doorlopend op onze kosten en proberen we kostenstijgingen te voorkomen en besparingen te realiseren.

Wat betreft het verzoek om aandacht te vragen bij de Minister voor kostenstijgingen: we zijn hier onderdeel van de initiatieven die bijvoorbeeld vanuit VNG worden genomen richting het Rijk. We ondernemen daardoor geen zelfstandige actie. Voor de bijdrage die we rechtstreeks van het rijk ontvangen wordt inflatiecorrectie toegepast. Indien blijkt dat deze inflatiecorrectie onvoldoende is, zullen we hier actie op ondernemen richting het Rijk.

Reactie aan gemeente indien Algemeen Bestuur instemt met het advies

Bedankt voor uw reactie op onze Begroting 2023.

In uw reactie vraagt u of er op dit moment voorstellen voor kostenbesparing in voorbereiding zijn. Dat is niet het geval. Wel letten we uiteraard doorlopend op onze kosten en proberen we kostenstijgingen te voorkomen en besparingen te realiseren.

Ook vraagt u of we bij de Minister aandacht vragen voor recente kostenstijgingen. We zijn hier onderdeel van de initiatieven die bijvoorbeeld vanuit VNG worden genomen richting het Rijk. We ondernemen daardoor geen zelfstandige actie. Voor de bijdrage die we rechtstreeks van het rijk ontvangen wordt inflatiecorrectie toegepast. Indien blijkt dat deze inflatiecorrectie onvoldoende is, zullen we hier actie op ondernemen richting het Rijk.

Gemeente Helmond

Zienswijze

De gemeente Helmond heeft de volgende zienswijze ingediend:

De afgelopen drie jaar hebben we te maken gehad met drie verschillende crises, die veel impact hebben op onze organisaties. Vooral op het gebied van crisisbeheersing is er veel van de VRBZO gevraagd na de coronacrisis, de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne en crisishulpverlening. Ook de sterk gestegen inflatie heeft haar effect op de organisatie en het flexibel omgaan met onzekerheden. Hierop heeft u de 1e begrotingswijziging 2023 aangeboden. Daarnaast heeft u ons de ontwerpbegroting 2024 toegezonden. Hierin zijn de ontwikkelingen uit de kadernota verder uitgewerkt. Wij kunnen instemmen met de verhoging van de gemeentelijke bijdrage vanaf 2023, als gevolg van de effecten van de inflatie. De voorgelegde kostenstijgingen zijn door u grondig uitgezocht op basis van realisatie en toegelicht. In onze financiële huishouding leiden hogere kosten van inflatie bovenop de index die in het gemeentefonds wordt meegenomen tot vormen van bezuiniging of lastenverhoging. Voor de VRBZO nu niet aan de orde, maar bij toename in de komende jaren mogelijk wel. Wij verzoeken u dan ook om de huidige ontwikkelingen van kosten te blijven monitoren en bij toekomstige additionele kostenstijgingen deze te voorzien van een advies en daarbij ook te kijken naar de mogelijkheden van een eigen bijdrage c.q. bezuinigingsvoorstel. Wij verzoeken u ons regelmatig op de hoogte te stellen van de vorderingen die u maakt met de verdere uitvoering van de Visie 2025 en de begroting 2024.

Mochten er zich in 2023 of 2024 ontwikkelingen voordoen die effect hebben op de begroting 2024 dan vragen wij u ons hier tijdig over te informeren.

Analyse zienswijze en advies Algemeen Bestuur

Net als enkele andere gemeenten vraagt Helmond om bij additionele kostenstijgingen ook bezuinigingsvoorstellen in beeld te brengen. Omdat meerdere gemeenten deze behoeften hebben, stellen voor indien er sprake is van additionele kostenstijgingen een dergelijk scenario uit te werken.

Reactie aan gemeente indien Algemeen Bestuur instemt met het advies

Bedankt voor uw reactie op onze Begroting 2023.

In uw zienswijze geeft u aan dat u verwacht dat we de huidige ontwikkelingen van kosten blijven monitoren. Ook vraagt u daarbij om als er sprake is van extra kostenstijgingen, ook te kijken naar de mogelijkheden van een eigen bijdrage c.q. bezuinigingsvoorstel. We blijven de ontwikkeling van kosten uiteraard volgen. Indien daar aanleiding toe is zullen we een voorstel doen met scenario's over hoe om te gaan met de kostenstijging opstellen. Een scenario waarbij we bezuinigingen doorvoeren zal daar dan onderdeel van uitmaken.

Gemeente Waalre

Zienswijze

De gemeente Waalre heeft de volgende zienswijze ingediend:

Wij hebben tijdens de raadsvergadering d.d. 23 mei 2023 kennisgenomen van de ontwerpbegroting 2024 Veiligheidsregio Brabant Zuidoost. Graag willen wij onderstaande zienswijze aan u kenbaar maken.

De VRBZO laat in de paragraaf "Weerstandsvermogen en risicobeheersing" zien dat de actuele risico's op dit moment € 4.717.500 bedragen. Dit ligt boven het weerstandsvermogen van € 2.000.000. De VRBZO geeft aan dat het niet reëel is dat bovengenoemde risico's zich gelijktijdig voordoen en dat de kans en impact van enkele risico's lastig is in te schatten. In het uiterste geval, indien risico's zich daadwerkelijk voordoen en het beschikbare vermogen overschrijden, zal de VRBZO moeten terugvallen op de gemeenten in de gemeenschappelijke regeling om de kosten te dekken.

In de notitie "Actualisatie Beleidsnotitie kaders P&C-documenten 4GR" wordt vermeld dat de minimale eis van de algemene reserve met een begrotingstotaal tussen de 60 mln. en 80 mln., €2.400.000 moet bedragen.

We vinden het belangrijk dat de VRBZO zich aan deze minimale vereisten houdt. Dit zouden we graag mee willen nemen in de zienswijze.

Analyse zienswijze en advies Algemeen Bestuur

De gemeente Waalre geeft aan zorgen te hebben over de hoogte van onze algemene reserve. Onze reserve is op dit moment inderdaad te laag, maar dit leidt niet direct tot problemen. Ook verwachten we 2022 met een positief resultaat af te sluiten. Indien ons Algemeen Bestuur besluit dat resultaat toe te voegen aan de Algemene Reserve, voldoet deze weer aan de norm. We stellen daarom voor om voor nu geen actie te ondernemen, maar te wachten op vaststelling van de jaarrekening 2022 en het besluit over resultaatbestemming.

Reactie aan gemeente indien Algemeen Bestuur instemt met het advies

Bedankt voor uw reactie op onze Begroting 2023.

In uw reactie geeft u aan zich zorgen te maken over de hoogte van onze algemene reserve. Onze reserve is op dit moment inderdaad te laag, maar dit leidt niet direct tot problemen. Ook verwachten we 2022 met een positief resultaat af te sluiten. Indien ons Algemeen Bestuur besluit dat resultaat toe te voegen aan de Algemene Reserve, voldoet deze weer aan de norm. We stellen daarom voor om voor nu geen actie te ondernemen, maar te wachten op vaststelling van de jaarrekening 2022 en het besluit over resultaatbestemming.

Gevolgen herijking gemeentefonds voor regionale financieringssystematiek

Advies aan Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost

Notitie
29 juni 2023

1 Achtergrond

objectieve budget als basis voor gemeentelijke bijdragen

De Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO) maakt voor het vaststellen van de gemeentelijke bijdragen gebruik van de objectieve budgetten die gemeenten gehonoreerd krijgen in het gemeentefonds voor het clusteronderdeel Brandweer en Rampenbestrijding (B&R). De gemeentelijke bijdragen sluiten hiermee aan op de relatieve verschillen tussen gemeenten in de kostenbepalende structuurkenmerken, zoals de verstedelijkingsgraad en de aanwezigheid van bedrijvigheid.

herijking gemeentefonds

Op landelijk niveau is per 1 januari 2023 de nieuwe verdeling van het gemeentefonds ingevoerd. Als gevolg van deze herijking van het gemeentefonds is ook de verdeling van B&R aangepast en afgestemd op recente verschillen in kostenpatronen tussen (typen) gemeenten. Daarnaast is het aantal indicatoren teruggebracht van 11 naar 5. Gelijktijdig met de aanpassing van B&R zijn ook de andere clusters in het gemeentefonds herijkt, zowel het sociaal domein, het klassieke domein als de eigen inkomsten. Dit kan voor individuele gemeenten zorgen voor grote herverdeeffecten op totaalniveau, positief of negatief.

ingroeipad

Het Rijk heeft besloten de totale herverdeeffecten van de herijking tenminste tot en met 2025 te beperken middels een ingroeipad. Het maximale herverdeeffect is gesteld op 37,50 euro per inwoner in 2025. Gemeenten met een groter negatief herverdeeffect blijven het verschil met dit maximale herverdeeffect vooralsnog ontvangen als suppletie-uitkering. Gemeenten met een groter positief herverdeeffect dan 37,50 euro per inwoner ontvangen het verschil met het maximale herverdeeffect vooralsnog niet. Deze suppletie is niet gespecificeerd per cluster van het gemeentefonds.

Er is nog niet besloten hoe na 2025 wordt omgegaan met de resterende herverdeeffecten; de herverdeeffecten lopen voor een aantal gemeenten in de regio Brabant-Zuidoost op tot meer dan 100 euro per inwoner.

vraagstelling advies

De VRBZO heeft Cebeon gevraagd om een advies bij het vaststellen van de gemeentelijke bijdragen voor de begroting 2024. Concreet is de vraag of kan worden uitgegaan van de herijkte verdeling voor B&R of dat de aanpassing moet worden uitgesteld totdat er meer duidelijkheid is óf en hoe de resterende herverdeeffecten worden doorgevoerd.

Om tot een beoordeling van deze vraag te komen, zal eerst de ontwikkeling van de gemeentelijke bijdragen 2023-2024 in beeld worden gebracht (paragraaf 2). Daarbij komt naar voren in hoeverre deze ontwikkeling samenhangt met de gevolgen van de herijking gemeentefonds. Vervolgens zal een toelichting worden gegeven op het ingroeipad (suppletie) van nieuwe gemeentefondsuitkering en zal worden geanalyseerd hoe dit zich verhoudt tot het clusteronderdeel B&R (paragraaf 3). Op die manier komt de invloed van de suppletie op de gemeentelijke bijdragen in beeld. In combinatie met de verwachte ontwikkelingen na 2025 kan zo een afgewogen advies gegeven worden.

2 Ontwikkeling gemeentelijke bijdragen

Eerst brengen we de ontwikkeling van de gemeentelijke bijdragen 2023-2024 in beeld en vervolgens komt aan bod in hoeverre deze ontwikkeling samenhangt met de herijking van het gemeentefonds.

ontwikkeling 2023-2024

In onderstaande tabel zijn de gemeentelijke bijdragen van 2023 en 2024 opgenomen exclusief de bijdrage voor piketzorg, indexeringen en extra bijdragen voor 2024. Op die wijze komt de hogere of lagere bijdrage als gevolg van de veranderde verdeelsleutel goed in beeld.

Tabel 2-1: Ontwikkeling gemeentelijke bijdragen 2023-2024 in euro's (x 1.000) en %. Exclusief bijdrage piketzorg, indexeringen en extra bijdragen. Gesorteerd naar inwonertal.

Gemeente	2023		2024		ontwikkeling 2023-2024		
	x 1.000 euro	%	x 1.000 euro	%	x 1.000 euro	per inwoner	%
Reusel-De Mierden	913	1,87%	846	1,73%	- 67	- 5	- 0,14%
Heeze-Leende	978	2,00%	928	1,90%	- 50	- 3	- 0,10%
Asten	1.023	2,09%	991	2,03%	- 31	- 2	- 0,06%
Waalre	808	1,65%	947	1,94%	+139	+ 8	+ 0,29%
Son en Breugel	927	1,90%	902	1,85%	- 25	- 1	- 0,05%
Bergeijk	1.418	2,90%	1.308	2,68%	- 110	- 6	- 0,22%
Oirschot	1.122	2,30%	1.072	2,19%	- 50	- 3	- 0,10%
Someren	1.191	2,44%	1.168	2,39%	- 23	- 1	- 0,05%
Eersel	1.335	2,73%	1.245	2,55%	- 90	- 5	- 0,19%
Cranendonck	1.346	2,75%	1.264	2,59%	- 82	- 4	- 0,17%
Bladel	1.413	2,89%	1.336	2,73%	- 77	- 4	- 0,16%
Laarbeek	1.339	2,74%	1.327	2,72%	- 12	- 1	- 0,03%
Nuenen c.a.	1.235	2,53%	1.365	2,79%	+ 130	+ 5	+ 0,27%
Best	1.544	3,16%	1.655	3,39%	+ 111	+ 4	+ 0,23%
Gemert-Bakel	1.812	3,71%	1.753	3,59%	- 59	- 2	- 0,12%
Valkenswaard	1.790	3,66%	1.847	3,78%	+ 57	+ 2	+ 0,12%
Deurne	1.946	3,98%	1.830	3,75%	- 116	- 4	- 0,24%
Geldrop-Mierlo	2.087	4,27%	2.232	4,57%	+ 146	+ 4	+ 0,30%
Veldhoven	2.629	5,38%	2.557	5,23%	- 72	- 2	- 0,15%
Helmond	5.198	10,64%	5.286	10,82%	+ 89	+ 1	+ 0,18%
Eindhoven	16.800	34,39%	16.996	34,79%	+ 195	+ 1	+ 0,40%
Totaal	48.854	100,0%	48.854	100,0%	0	0	0,00%

Uit bovenstaande tabel blijkt dat 7 gemeenten een hogere bijdrage gaan betalen en 14 gemeenten een lagere bijdrage. In absolute zin heeft Eindhoven (195.000 euro) het grootste nadeel en Deurne (116.000 euro) het grootste voordeel. Uitgedrukt in euro's per inwoner kent Waalre het grootste nadeel (8 euro per inwoner) en Bergeijk het grootste nadeel (6 euro per inwoner).

relatie met herijking gemeentefonds

Om zuiver te kunnen adviseren op de gestelde vraag moet duidelijk zijn in hoeverre de veranderingen in gemeentelijke bijdragen samenhangen met de gevolgen van de herijking van het gemeentefonds. Veranderingen kunnen immers ook samenhangen met groei of krimp van kostenbepalende indicatoren. Deze effecten zullen ook bij het op een later tijdstip doorvoeren van de herijking gemeentefonds blijven bestaan.

De gemeentelijke bijdragen in 2023 zijn gebaseerd op het gemeentelijke aandeel in het objectieve budget B&R dat aansluit bij de stand van de septembercirculaire 2015. Dit betekent dat de ontwikkeling in kostenbepalende indicatoren tussen 2015-2022 onderdeel uitmaakt van de wijziging in gemeentelijke bijdragen in tabel 2.1. In onderstaande tabel is dit effect afgezonderd¹ van het effect als gevolg van de herijking van het gemeentefonds.

Tabel 2-2: Ontwikkeling gemeentelijke bijdragen 2023-2024: onderscheid tussen effect ontwikkeling kostenbepalende indicatoren 2015-2022 en effect herijking gemeentefonds

Gemeente	ontwikkeling 2023-2024		effect kostenbepalende indicatoren 2015-2022		effect herijking gemeentefonds		
	x 1.000 euro	%	x 1.000 euro	%	x 1.000 euro	Per inwoner	%
Reusel-De Mierden	- 67	- 0,14%	- 50	- 0,10%	- 18	- 1	- 0,04%
Heeze-Leende	- 50	- 0,10%	- 47	- 0,10%	- 3	0	- 0,01%
Asten	- 31	- 0,06%	- 57	- 0,11%	25	+ 1	0,05%
Waalre	+139	+ 0,29%	- 20	- 0,04%	160	+ 9	0,33%
Son en Breugel	- 25	- 0,05%	- 5	- 0,01%	- 20	- 1	- 0,04%
Bergeijk	- 110	- 0,22%	- 94	- 0,19%	- 16	- 1	- 0,03%
Oirschot	- 50	- 0,10%	+ 58	+ 0,12%	- 108	- 6	- 0,22%
Someren	- 23	- 0,05%	- 27	- 0,05%	4	0	0,01%
Eersel	- 90	- 0,19%	- 81	- 0,17%	- 9	0	- 0,02%
Cranendonck	- 82	- 0,17%	- 72	- 0,15%	- 10	0	- 0,02%
Bladel	- 77	- 0,16%	- 15	- 0,03%	- 62	- 3	- 0,13%
Laarbeek	- 12	- 0,03%	- 59	- 0,12%	47	+ 2	0,10%
Nuenen c.a.	+ 130	+ 0,27%	- 50	- 0,10%	180	+ 8	0,37%
Best	+ 111	+ 0,23%	+ 11	+ 0,02%	100	+ 3	0,20%
Gemert-Bakel	- 59	- 0,12%	- 73	- 0,14%	13	0	0,03%
Valkenswaard	+ 57	+ 0,12%	- 68	- 0,14%	125	+ 4	0,26%
Deurne	- 116	- 0,24%	- 121	- 0,24%	5	0	0,01%
Geldrop-Mierlo	+ 146	+ 0,30%	- 98	- 0,20%	244	+ 6	0,50%
Veldhoven	- 72	- 0,15%	+ 14	+ 0,03%	- 87	- 2	- 0,18%
Helmond	+ 89	+ 0,18%	- 46	- 0,09%	135	+ 1	0,28%
Eindhoven	+ 195	+ 0,40%	+ 902	+ 1,82%	- 706	- 3	- 1,45%
Totaal	0	0,00%	0	0,00%	0	0	0,00%

¹ Wijzigingen tot en met de septembercirculaire 2022 zijn hierin betrokken.

Uit tabel 2.2 blijkt dat het effect van de ontwikkeling in kostenbepalende indicatoren tussen 2015-2022 tegengesteld kan zijn aan het effect van de herijking van het gemeentefonds:

- bij 5 van de 7 gemeenten die een hogere bijdrage gaan betalen is het effect van de herijking gemeentefonds groter, omdat de ontwikkeling in kostenbepalende indicatoren 2015-2022 negatief is. Het gaat om Helmond, Geldrop-Mierlo, Valkenswaard, Nuenen c.a. en Waalre. Bij Eindhoven wordt de hogere bijdrage daarentegen meer dan volledig verklaard door de ontwikkeling in kostenbepalende indicatoren 2015-2022;
- bij 9 van de 14 gemeenten die een lagere bijdrage betalen komt dit (mede) door de herijking gemeentefonds. Bij de overige 5 gemeenten wordt de lagere bijdrage volledig verklaard door de ontwikkeling in kostenbepalende indicatoren 2015-2022. Alleen bij Oirschot en Veldhoven wordt de lagere gemeentelijke bijdrage versterkt door de gevolgen van de herijking gemeentefonds.

Als gevolg van de herijking gemeentefonds gaan 11 gemeenten een hogere bijdrage betalen (nadeelgemeenten; lichtrood gearceerd) en 10 gemeenten een lagere bijdrage (voordeelgemeenten; groen gearceerd). Uitgedrukt in euro's per inwoner wordt het grootste nadeel gedragen door Waalre (9 euro per inwoner), Nuenen c.a. (8 euro per inwoner) en Geldrop-Mierlo (6 euro per inwoner). Het grootste voordeel als gevolg van de herijking komt terecht bij Oirschot (6 euro per inwoner), Eindhoven (3 euro per inwoner) en Bladel (3 euro per inwoner).

In de beoordeling van een eventueel uitstel van de gevolgen van de herijking gemeentefonds in het verdeelmodel van de VRBZO zouden effecten die zich hebben voorgedaan vóór 2023 buiten beschouwing moeten blijven. Deze effecten werden al gehonoreerd in het objectieve budget B&R, maar nog niet verwerkt in de gemeentelijke bijdrageregeling. Deze effecten zullen ook bij het op een later tijdstip doorvoeren van de herijking gemeentefonds blijven bestaan, en mogelijk nog groter worden (bijvoorbeeld bij een verdere groei van Eindhoven).

Cebeon adviseert in de toekomst meer periodiek de objectieve bijdragen als basis voor de gemeentelijke bijdragen te actualiseren. Daarmee blijven bijdragen in de pas lopen met de feitelijke ontwikkeling in de regio.

3 Ingroeipad 2023-2025

gemaximaliseerde herverdeeeffecten

De optelsom van de herverdeeeffecten in het sociaal domein, fysiek domein (waaronder B&R) en de eigen inkomsten bepaalt het totale herverdeeeffect van de herijking gemeentefonds. Voor individuele gemeenten kan het gaan om grote herverdeeeffecten. De beheerders van het gemeentefonds hebben beoordeeld dat grote herverdeeeffecten voor gemeenten niet (op korte termijn) zijn op te vangen. Voor de periode 2023 tot en met 2025 zijn maximale herverdeeeffecten verwerkt van 7,50 euro per inwoner in 2023 en 15 euro per inwoner in 2024 en 2025. Het maximale cumulatieve herverdeeeffect is per 2025 daarmee 37,50 euro per inwoner. Dit geldt zowel voor gemeenten met een positief als negatief herverdeeeffect. Gemeenten met een positief herverdeeeffect groter dan 37,50 euro per inwoner ontvangen daarmee in 2025 hun voordeel uit de nieuwe verdeling (nog) niet volledig.

In onderstaande tabel is per gemeente aangegeven of het herverdeeeffect is afgetopt. Hierbij gaan we uit van de situatie in 2025 omdat deze stand vooralsnog is bevroren voor de jaren ná 2025 in afwachting van nadere bestuurlijke besluitvorming.

Tabel 3-1: Totaal herverdeeeffect herijking gemeentefonds, na aftopping in 2025 (in euro's per inwoner)

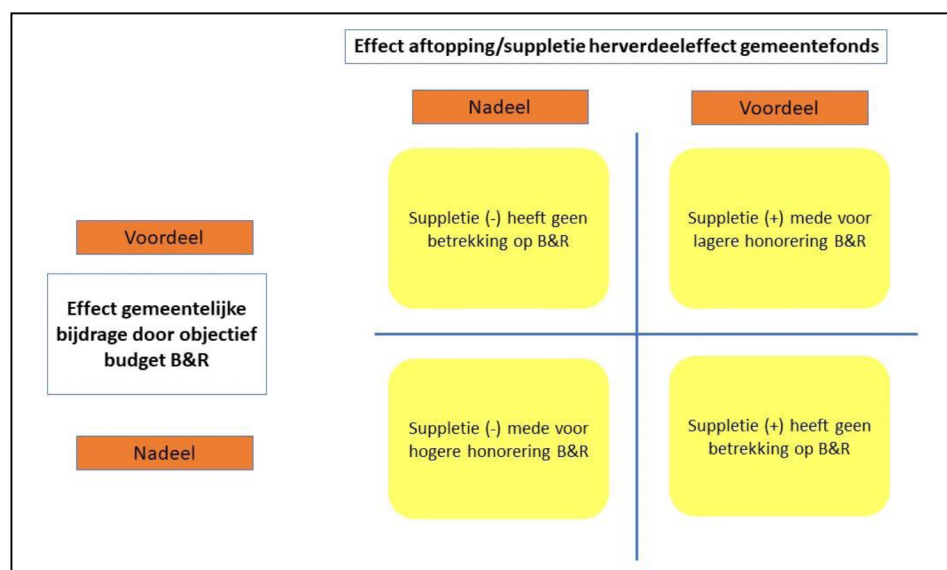
Gemeente	hve totaal	aftopping 2025	Gemeente	hve totaal	aftopping 2025
Reusel-De Mierden	- 23	- 23	Laarbeek	- 2	- 2
Heeze-Leende	- 59	- 37,50	Nuenen c.a.	- 52	- 37,50
Asten	+ 134	+ 37,50	Best	- 59	- 37,50
Waalre	- 87	- 37,50	Gemert-Bakel	+ 68	+ 37,50
Son en Breugel	- 46	- 37,50	Valkenswaard	+ 79	+ 37,50
Bergeijk	+ 10	+ 10	Deurne	+ 63	+ 37,50
Oirschot	0	0	Geldrop-Mierlo	- 46	- 37,50
Someren	+ 108	+ 37,50	Veldhoven	- 32	- 32
Eersel	- 63	- 37,50	Helmond	+ 123	+ 37,50
Cranendonck	+ 26	+ 26	Eindhoven	+ 231	+ 37,50
Bladel	- 38	- 37,50			

10 van de 21 gemeenten hebben een positief herverdeeeffect van de herijking van het gemeentefonds en bij 7 van deze gemeenten wordt dit effect tot en met 2025 afgetopt. Ze ontvangen hun voordeel uit het gemeentefonds dus niet volledig. Dit zijn 'nadeelgemeenten' van het ingroeipad (negatieve suppletie). Dit nadeel is groot voor Eindhoven (193 euro per inwoner, 84%), Asten (97 euro per inwoner, 72%), Helmond (86 euro per inwoner, 70%) en Someren (70 euro per inwoner, 65%).

De overige 11 gemeenten hebben een negatief herverdeeeffect van de herijking uit het gemeentefonds. Bij 8 van deze gemeenten wordt dit effect tot en met 2025 afgetopt waardoor ze (tijdelijk) dus een hogere uitkering ontvangen dan de verdeling rechtvaardigt. Hiermee zijn dit 'voordeelgemeenten' van het ingroeipad (positieve suppletie). Dit voordeel is het grootst bij de gemeente Waalre (49 euro per inwoner, 57%)

relatie met B&R

Voor de beoordeling of de herijkte objectieve budgetten voor B&R kunnen worden vertaald in de gemeentelijke bijdrageregeling is onderstaand analysekader gehanteerd. Horizontaal is het effect van de suppletie van de herijking gemeentefonds weergegeven en verticaal het effect in het objectieve budget B&R. Hierbij leidt een hogere gemeentelijke bijdrage tot een nadeel en een lager gemeentelijke bijdrage tot een voordeel. Een aftopping/suppletie bij een positief herverdeeeffect is een nadeel en bij een negatief herverdeeeffect een voordeel.

Een positieve suppletie heeft mede betrekking op B&R als de honorering voor deze taak in het gemeentefonds lager uitkomt. Er wordt (tijdelijk) compensatie ontvangen voor de lagere honorering. Een negatieve suppletie heeft mede betrekking op B&R als de honorering voor deze taak in het gemeentefonds hoger uitkomt. De hogere honorering in het gemeentefonds wordt dan nog niet ontvangen. In andere gevallen heeft de suppletie betrekking op andere clusters in het gemeentefonds en zorgt B&R eerder voor een dempend effect op het totale herverdeeffect in het gemeentefonds.

Vervolgens is geanalyseerd wat de fictieve omvang is van B&R binnen de suppletie (positief of negatief). Hiervoor is het aandeel van de suppletie op het totale herverdeeffect vertaald naar de hogere of lagere gemeentelijke bijdrage. Tenslotte kan deze fictieve omvang worden gecorrigeerd op de gemeentelijke bijdrage. In onderstaande tabel is dit per gemeente weergegeven.

Tabel 3-2: Fictieve omvang suppletie in B&R en effect op gemeentelijke bijdrage (V=Voordeel; N=Nadeel)

gemeente	voordeel /nadeel		fictieve omvang suppletie in B&R		effect gemeentelijke bijdrage	
	B&R	Suppletie	euro (x 1.000)	per inwoner	euro (x 1.000)	per inwoner
Reusel-De Mierden	V		0	0,0	3	0,2
Heeze-Leende	V	V	1	0,1	4	0,3
Asten	N	N	-/- 18	-/- 1,1	-/- 15	-/- 0,9
Waalre	N	V	0	0,0	3	0,2
Son en Breugel	V	V	4	0,2	7	0,4
Bergeijk	V		0	0,0	5	0,3
Oirschot	V		0	0,0	4	0,2
Someren	N	N	-/- 3	-/- 0,1	1	0,1
Eersel	V	V	4	0,2	8	0,4
Cranendonck	V		0	0,0	5	0,2
Bladel	V	V	1	0,1	6	0,3
Laarbeek	N		0	0,0	5	0,2
Nuenen c.a.	N	V	0	0,0	5	0,2
Best	N	V	0	0,0	6	0,2
Gemert-Bakel	N	N	-/- 6	-/- 0,2	0	0,0
Valkenswaard	N	N	-/- 66	-/- 2,1	-/- 59	-/- 1,9
Deurne	N	N	-/- 2	-/- 0,1	5	0,1
Geldrop-Mierlo	N	V	0	0,0	8	0,2
Veldhoven	V		0	0,0	9	0,2
Helmond	N	N	-/- 94	-/- 1,0	-/- 75	-/- 0,8
Eindhoven	V	N	0	0,0	63	0,3
Totaal			-/- 179	-/- 0,2	0	0,0

Uit bovenstaande tabel blijkt dat:

- voor 3 gemeenten (Valkenswaard, Astén en Helmond) met een hogere gemeentelijke bijdrage sprake is van een fictieve negatieve suppletie van enige omvang. Een deel van de hogere honorering in het gemeentefonds wordt (nog) niet ontvangen. Als dit effect in de gemeentelijke bijdrage zou worden betrokken is dit maximaal 1 à 2 euro per inwoner;
- voor de overige gemeenten die een hogere gemeentelijke bijdrage gaan betalen, is de fictieve negatieve suppletie kleiner. Dit leidt tot een beperkte invloed op de gemeentelijke bijdrage (0,1 à 0,2 euro per inwoner);

- voor 4 gemeenten (Eersel, Son en Breugel, Heeze-Leende en Bladel) met een lagere gemeentelijke bijdrage is sprake van een positieve suppletie. Deze gemeenten krijgen vooralsnog een hogere honorering dan op basis van de herverdeling kan worden verwacht. Het effect op de gemeentelijke bijdrage is beperkt (0,2 à 0,3 euro per inwoner);
- voor de overige gemeenten is sprake van een iets hogere gemeentelijke bijdrage, omdat de som van de gemeenten met een negatieve suppletie hoger is dan van de gemeenten met een positieve suppletie. Dit effect is maximaal 0,4 euro per inwoner.

Cebeon beoordeelt de invloed van de suppletie als gevolg van de herijking van het gemeentefonds op de gemeentelijke bijdrageregeling als zeer beperkt. Ons advies luidt om in de gemeentelijke bijdrageregeling uit te gaan van de herijkte verdeling voor het cluster B&R.

verwachte ontwikkelingen na 2025

De komende jaren speelt er een aantal vraagstukken die van invloed kan zijn op de gemeentelijke bijdrageregeling. Ten eerste kan er nadere besluitvorming plaatsvinden over de aftopping van de herverdeeffecten van de herijking. Landelijk zijn de herverdeeffecten van meer dan 200 gemeenten afgetopt, zowel bij positieve als negatieve herverdeeffecten. Naar verwachting zullen de suppleties afnemen en daarmee het (fictieve) effect dat betrekking heeft op B&R.

Ten tweede vindt er nader onderzoek plaats naar specifieke vraagstukken die gevolgen kunnen hebben op de verdeling van het gemeentefonds:

- verevening eigen middelen in aansluiting op de werkelijke ontvangen overige eigen middelen van gemeenten;
- kostenpatronen bij gemeenten met specifieke kenmerken zoals grootstedelijkheid, universiteitssteden en toeristische gemeenten;
- evaluatie van de nieuwe maatstaf centrumfunctie in het verdeelmodel: de lokale centrumfunctie is onderdeel van B&R.

Deze specifieke vraagstukken kunnen een bepaalde doorwerking hebben op het clusteronderdeel B&R en/of de suppletie.

Gezien de beperkte invloed van de suppletie op de gemeentelijke bijdrageregeling adviseert Cebeon om hiermee geen rekening te houden. Het ligt in lijn der verwachting dat de suppletie verder wordt afgebouwd en ook worden er mogelijk nog andere aanpassingen vanaf 2026 doorgevoerd. Het langer vasthouden aan de huidige verdeelsleutel doet geen recht aan de dynamiek in de regio.

Het betrachten van solidariteit met gemeenten die nu een beperkt nadeel ondervinden van de gevolgen van de herijking kan ook een precedent scheppen. Het kan ervoor zorgen dat gemeenten bij een volgende wijziging die negatief voor hen uitpakt, aanspraak willen maken op een vorm van solidariteit.